

Κ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΚΡΙΤΙΚΗΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

8

ΙΟΥΛΙΟΣ 2005

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Μένης Κουμανταρέας

- Τιτίκα Δημητρούλια
  - Βαγγέλης Χατζηβασιλείου
  - Θανάσης Νιάρχος • Αλέξης Ζήρας
  - Ηλίας Μαγκλίνης • Βασίλης Βασιλικός
  - Ευγένιος Ζαφειρίδης
- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
- Πέτρος Πολυμένης - Μένης Κουμανταρέας

Ανέκδοτο ποίημα
Μαρία Κέντρου-Λγαθοπούλου

ΔΟΚΙΜΙΟ

Εφη Πέτκου
Αικατερίνη Κουμαριανού
Αγγελική Σπυροπούλου
Εμίλ Ζολά

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Βαρβάρα Παπακωνσταντίνου - Όλγα Πατεράκη

ΚΡΙΤΙΚΗ

Χρύσα Σπυροπούλου
Αλέξης Ζήρας
Άλκηστις Σουλογιάννη
Τιτίκα Δημητρούλια
Νατάσα Κεσιμέτη
Θανάσης Β. Κούγκουλος
Γιάννης Παπακώστας
Γιώργος Βέης

«Ιδανικές φωνές κι αγαπημένες...»

Ανθολόγηση: Γιάννης Βαρβέρης
Μηνάς Δημάκης (1917-1980)
Γιάννης Νεγρεπόντης (1930-1991)
Γάσος Κόρφης (1929-1994)

Προς μια ανθρωπολογική λογοτεχνία*

Βαγγέλης Αυδίκος

Ο δικός μου Θεός Μυθιστόρημα

Εκδόσεις Ταξιδευτής, Αθήνα 2004, 309 σελίδες

του Θανάση Β. Κούγκουλου

Ο Βαγγέλης Αυδίκος, καθηγητής Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, εμφανίστηκε με αρκετή καθυστέρηση στο χώρο της λογοτεχνίας. Η άξια προσοχής αργομορία του πιθανώς εξηγείται από το γεγονός ότι η ισορροπία ανάμεσα στον θεωρητικό-επιστημονικό λόγο, που καλλιεργεί εδώ και χρόνια, και στο λόγο του πάθους των λέξεων είναι επώδυνη αλλά ταυτοχρόνως και άκρως ερεθιστική: εξάλλου είναι γνωστό πως η επιστήμη ήδη από τα μέσα του 20ού αιώνα επιδράσε και υφολογικά στη λογοτεχνία. Ωστόσο η επαφή του με τη λογοτεχνία ήταν μολαπλή προτού αποπειραθεί την πρώτη πεζογραφική του κατάθεση. Συμμετείχε σε συντακτικές επιτροπές λογοτεχνικών περιοδικών ή περιοδικών εκδόσεων που στέγαζαν και λογοτεχνικά κείμενα (*Προβελάνικα Χρονικά*, *Εξώπολις*), έγραψε λογοτεχνική κριτική και σχετικά άρθρα και, προπαντός, η επιστημονική του δουλειά για την παραδοσιακή και τη σύγχρονη κοινωνία αποιέλεσε υλικό πρώτης τάξης για λογοτεχνική χρήση.

Έτσι, με συνέπεια και σταθερότητα, δημοσιεύει το 2001 μια συλλογή εννέα διηγημάτων με τίτλο *Το βλέμμα στον τοίχο με τη μανταντία* (Ελληνικά Γράμματα)¹. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που η όραση (το βλέμμα) ενυπάρχει στον τίτλο, αφού πάντα ο πεζογράφος λειτούργησε ως ουστηματικός παρατηρητής του ανθρώπινου βίου και φυσικά ο αφηγητής του τον ακολουθεί. Από τη σκοπιά του χώρου δράσης και της αναπαράστασης του τόπου τα εννέα διηγήματα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Τα μέντε πρώτα εκυλίσσονται στην Ήπειρο ή εμπεριέχουν τη μνήμη της Ηπείρου και ιδίως της γενέθλιας Πρέβεζας. Τα υπόλοιπα τέσσερα τοποθετούνται στη Θράκη, κατά βάση στον μεθόριο Έβρο. Μάλιστα στα δύο τελευταία αναδύεται και η μειονοτική πτυχή της Θράκης², προτίμηση που μοιάζει με προεργασία ή προετοιμασία για το μυθιστόρημα *Ο δικός μου Θεός*. Ειδικότερα τα διηγήματα «Ο γιμεντής» και «Το χασιούκι», όπου μια Βουλγάρα ερωτεύεται έναν Έλληνα στη διάρκεια της Βουλγαρικής Κατο-

* Το κείμενο παρουσιάστηκε σε εκδηλώσεις για το μυθιστόρημα στην Αλεξανδρούπολη και στην Ξάνθη, που οργανώθηκαν από το βιβλιοπωλείο «Πανασωτηρίου» στις 10 και 11 Μαρτίου 2005.

1. Βλ. ενδεικτικά τις βιβλιοκριτικές: Β.Δ. Αναγνωστάτου, «Μια ευαίσθητη ματιά», *Απί* 772 (1 Οκτωβρίου 2002), σ. 64· Λ. Μαινάτης, «Από την Πρέβεζα ως την Αλεξανδρούπολη», *Καθημερινή*, 22 Απριλίου 2003.
2. Στη μειονοτική διάσταση ορισμένων διηγημάτων της συλλογής επικεντρώνεται και ο Β. Γκουρογιάννης, εφ. *Πήρες* 10 (Αθήνα), Απρίλιος-Μάιος 2002, σ. 12.

χής του Έβρου κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και αντίστοιχα μια μουσουλμάνια της Κομοιηνής φοιτά στο ελληνικό Πανεπιστήμιο και συγχρωτίζεται με τους χριστιανούς, στοιχειοθετούν με δραματικό τρόπο ένα πρόπλασμα για την αναζήτηση του Άλλου και την κατάλυση των διαχωριστικών γραμμών στο μεταγενέστερο μυθιστόρημα. Συνειπώς, αυτή η πρώτη πεζογραφική συγκομιδή παρουσιάζει συστοιχία με τα επιστημονικά ενδιαφέροντα και τις διαδρομές της ζωής του Λυδίκου. Από την Πρέβεζα και τη λαογραφική έρευνα της Ηπείρου στην Αλεξανδρούπολη, στο Παιδαγωγικό Γμήμα Νηπιαγωγών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου (1992-2000), και στην έρευνα της Θράκης. Βιωματικές λήψεις, αν και όχι απαραίτητως βιωμένες, οι ιστορίες των διηγημάτων του. Επιπλέον σε αυτή την επάλληλη πορεία βιοτικών εμπειριών και λογοτεχνικής γραφής, διότι και στο νέο μυθιστόρημα διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο.

Το 2004 κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ταξιδευτής η δεύτερη πεζογραφική του πρόταση, το μυθιστόρημα *Ο δικός μου Θεός*, με θέμα τις ασφυκτικές εσωτερικές και εξωτερικές πιέσεις στη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης, τις αγκυλώσεις της χριστιανικής πλειοψηφίας και τον αδιέξοδο έρωτα των αλλόθρησκων κεντρικών ηρώων. Πρόκειται για τον Πομάκο Λμέτ από την ορεινή Ξάνθη, που ομούδισε μηχανικός στην Κωνσταντινούπολη, παντρεύτηκε μια συμφοιτήριά του από την τουρκογενή ομάδα της μειονότητας και εργάζεται ως δημοσιογράφος και για την αγγλοθρεμμένη Μαίρη Καρασαβίδουλου, Κομοιηναία στην καταγωγή, που μετά από πέντε χρόνια ακαδημαϊκής θητείας στην Αγγλία έρχεται με τμησανοκρουσίες στη γενέθλια πόλη της για να διδάξει στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο και να ασχοληθεί ερευνητικά με τη μειονότητα. Όμως η καχυποψία, τα στερεότυπα, η άρνηση, η συνωμοσία, οι πολιτικές σκοπιμότητες, ο φόβος για τον ξένο που κατοικεί δίπλα θα τσαλακώσουν τόσο τον προσδευτικό και διψασμένο για ζωή Λμέτ όσο και τη φιλόδοξη και υπεραιοιόδοξη Μαίρη. Τελικά η συνιήριση στη Θράκη έχει πολλές ταυτότητες αλλά κοινό παρονομαστή. Η υπέρβαση που οραματίζεται ο Λμέτ, η οποία, σύμφωνα με τα λεγόμενά του, *χρειάζεται τον έρωτα του άλλου, την επιθυμία να νιώσουμε αυτόν που βρίσκεται έξω από τα τείχη μας* (σ. 225) δεν θα συντελεστεί ποτέ. Η αδυναμία να αναιραθεί η καιάοιαση, αλλιώς να σπάσουν τα τείχη σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο, θυμίζει ζωηρά την αρχαία τραγωδία, όπου η μόνη λύτρωση για τους ήρωες που ξεμερνούν τον εαυτό τους και τις κοινωνικές συμβάσεις είναι η ολοκληρωτική συντριβή.

Δεν θα επεκταθώ περισσότερο στην υπόθεση του μυθιστορήματος. Θα προσπαθήσω να ανιχνεύσω, συνοπτικά και επιγραμματικά, την εξέλιξη της αφηγηματικής τεχνικής του Αυδίκου και τα καινούργια δεδομένα που κομίζει το κείμενο, πάντα καιά τη γνώμη μου, στο πεδίο της σύγχρονης ελληνικής πεζογραφίας. Η πιο εμφανής αφηγηματική μεταβολή μεταξύ των δύο πεζογραφικών βιβλίων του συγγραφέα εντοπίζεται στη μυθολογική φόρμα. Από το μοναδικό και ακαριαίο επεισόδιο του διγγήματος στον πολυπρόσωπο και πολυκύμαντο μύθο του μυθιστορήματος. Δεν αξιολογώ μοιστικά την παραπάνω μεταβολή, εφόσον σε καμία περίπτωση το διγγήμα δεν είναι υποδεέστερο ή ευκολότερο είδος από το μυθιστόρημα. Εντούτοις, ο πολύμλοκος κόσμος που αναπαρίσταιται στο *Ο δικός μου Θεός*, απαιτεί, σχεδόν εξαναγκάζει, τη δομή και την έκταση της μυθιστορηματικής φόρμας.

Στο ζήτημα του χώρου προτιμάται η γνώριμη, από την πρώτη συλλογή διγημάτων, Θράκη, κυρίως το περιβάλλον της Ξάνθης και της Κομοτηνής με διχοτομημένο τον αστικό ιστό σε χριστιανική και μουσουλμανική πόλη. Η Θράκη είναι προσήγο στο συγγραφέα και εξοκειμενικά, αφού διέμεινε για μεγάλο χρονικό διάστημα στον Έβρο, εφόδιο που σαφώς δεν αφήνει ανεπηρέαστο τον αφηγητή του. Η πραγματική γνώση της μειονοτικής Θράκης απαντά και στη θεματική επιλογή, τη σχέση χριστιανών και μουσουλμάνων, εφόσον η συνύπαρξη των δύο κοινοτήτων μελετήθηκε από τον Αυδίκου με την ιδιότητα του ακαδημαϊκού λαογράφου. Κρατώ αυτή την επισήμανση, δηλαδή τη συστηματική οπουδία του πολιτισμικού χώρου που αναπτύσσεται στο μυθιστόρημα, για την τελική μου ερμηνεία.

Από την εσωτερική διαμόρφωση του κειμένου σημειώνω: α) τη γρήγορη και αγωνιώδη πλοκή που συγκρατεί αρμόιο το ενδιαφέρον του αναγνώστη και δηλώνει αφηγηματική δεξιοτεχνία, β) την ισοζυγία αφηγηματοποιημένου και αναφερόμενου λόγου, δηλαδή διγγήσης και διαλόγων και γ) τη μηδενική εισίαση, όπου ο τριτοπρόσωπος αφηγητής γνωρίζει περισσότερα από τους ήρωές του, αφηγηματική προοπτική που βέβαια παραπέμπει στο κλασικό μυθιστόρημα.

Ακόμη η παράπλευρη αναφορά στον πανεπιστημιακό μικρόκομο του Δημοκρίτειου, με έντονη διάθεση ειρωνείας και σαρκασμού, προσθέτει στο μυθιστόρημα στοιχεία του *campus novel*, τον δυτικότροπο δηλαδή «πανεπιστημιακού μυθιστορήματος»:

θεός

3. K. Karakotias,
«The Greek
Campus Novel»,
Ithaca 29
(Σεπτέμβριος
2003), σ. 11-14.

Ο πρότανης, παρακαλούσε τους όρθιους στο γραφείο, όπου γινόταν η συνέντευξη, να ανοίξουν δρόμο για να καθίσουν στη θέση τους. Το κατάφερε με πολλή δυσκολία κι αυτό φαινόταν στο κοστούμι του, κυρίως στο ταγιέρ της κυρίας Καρμισαβίδου-γλου, που ήταν τσαλακωμένο, εκτός των άλλων και από το σφίξιμο του μπράτσου, που της έκαναν αρκετοί απ' αυτούς που βρέθηκαν στο δρόμο της.

Ο πρότανης, όταν έφτασε στο τραπέζι, τακτοποίησε το κοστούμι του, ίσιωσε τη γραβάτα του και κοίταξε με ένα χαμόγελο ικανοποίησης προς τον κόσμο. «Αγαπητοί φίλοι», είπε δυο τρεις φορές, σε διάφορους τόνους, ώσπου να μειωθεί η ένταση των ομιλιών, «η παρουσίαίά σας εδώ καταδεικνύει την ορθότητα της πολιτικής των αρχών του πανεπιστημίου μας να στελεχώσει τα τμήματά του με άξιους επιστήμονες, ιδίως με καταγομένους από την περιοχή. Έχουμε εδραία την πεποίθησιν ότι αυτή η πολιτική θα συμβάλει εις την επίλυσιν των ειδικών προβλημάτων της Θράκης».

(σ. 56-57)

Επομένως, σε μια ενδεχόμενη εξέταση της ελληνικής εκδοχής του είδους, όπως π.χ. στο πρόσφατο αφιέρωμα του περιοδικού *Ithaca* για ανάλογα μυθιοτήματα των Γιώργη Γιατρομανωλάκη, Πέιρου Μαρτινίδη, Ελένης Γιαννακάκη, Σοφίας Νικολαΐδου και Νίκου Παπανδρέου³, πρέπει πλέον να συνεκτιμήσουμε και τη συμβολή του Λυδίκου. Πιθανώς μάλιστα η αισιολογική διάσπαση της πλοκής να οφείλεται και στην επήρεια τεχνικών του ξενόγλωσσου campus novel.

Η ερωτική προσέγγιση του μουσουλμάνου Διμέτ και της χριστιανής Μαίρης Καρασαβίδου-γλου, αν και προβάλλεται εμφανικά και κάπως παραπλανητικά στο ομισητόφυλλο, καταλαμβάνει στην πραγματικότητα μόλις το τελευταίο ένα τρίτο του μυθιοτήματος. Στο σημείο αυτό έγκειται και η σημαντική διαφορά πρόθεσης από ομόλογα πεζογραφήματα που θεματικά συνδέονται με τη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης και στο επίκεντρό τους βρίσκεται μια ιστορία ανατρεπτικού έρωτα, όπως στο, και τηλεοπτικά μεταφερόμενο, *Μη μου λες αντίο* (Νέα Σύνορα, Αθήνα 2000) της Αντισιαίας Καλλιόνιζι ή στο *Μελέκ θα πει άγγελος* (Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2001) της Ιφιγένειας Θεοδώρου. Παρότι το μοτίβο του παράταιρου έρωτα και το μειονοτικό υπέδαφος είναι κοινό και στα τρία μυθιοτήματα, στον Λυδικό ο έρωτας είναι πρόσχημα ενώ στην Καλλιόνιζι, για παράδειγμα, η ερωτική περιπέτεια έχει κεντρική θέση και η περιγραφή της μειονότητας αποτελεί ένα ευήμεδο σκηνικό. Στο

Ο δικός μου Θεός δεν συνίσταται μια εθνοτική παραλλαγή του Ρωμαίου και της Ιουλιέτας, όμοιου ισοπεδώνονται οι πολιτισμικές συγκρούσεις ή υποβιβάζονται σε άχρωμο φόνιο μιας ρομαντικής ιστορίας. Ο έρωτας στον Λυδικό είναι το όχημα, το λογοτεχνικό εύρημα για να διεκδύσει στη θεματική τής εντός συνόρων ειερρότητας⁴. Θεωρώ πως ουσιαστικός πρωταγωνιστής στο μυθιστόρημα είναι το σύνορο ως πολιτισμική έννοια και η συνακόλουθη επίδρασή του στην καθημερινότητα και στην ψυχούνηση των ανθρώπων και αιώ τις δύο πλευρές:

Τα λόγια του [Αμέτ] έκρυβαν βαθιά πίστη στον άνθρωπο, την αναστάτωση η φράση για τον έρωτα του διαφορετικού. Ήταν η πρώτη φορά που έχασε την παροιμιώδη ψυχραιμία της, ταράχτηκε που τον άκουσε, η λέξη έμοιαζε σαν ερωτική εξομολόγηση, σαν ένας αντρικός υπαινιγμός. Πρόσπεξε όμως το πρόσωπο του, σε τίποτε δεν είχε αλλάξει, καμιά σύσπασση, γι' αυτόν η λέξη κουβαλούσε ένα βαθύτερο φορτίο, ήταν η ανάγκη να περάσει το σύνορο, να αγαπήσει και να αγαπηθεί από εκείνους που ήταν στην άλλη πλευρά.

Η συνάντηση με τον Αμέτ ήταν σημαδιακή, την έβαλε σ' έναν τρόπο σκέψης που είχε ξεχάσει. Ήταν ωραίος άντρας, πανάθεμά τον, και ποια γυναίκα δε θα 'θελε να νιώσει το χάδι του, να χαϊδέψει τη σφιχτή επιδερμίδα του, να ταξιδέψει στον κόσμο της ηδονής; Είχε δίκιο, όμως, ο Αμέτ ότι καταλύτης στον έρωτα είναι η υπέρβαση, να ξεπεράσεις τον εαυτό σου, τις αναστολές, τον κόσμο σου.

(σ. 243-244)

Θα υποσιήριζα, λοιπόν, πως *Ο δικός μου Θεός* διαστέλλει, προεκτείνει και μειαιρέμει σε λογοτεχνική αφήγηση την άποψη της Τζούλια Κρίστεβα ότι είναι παράξενη «η συνάντηση με τον άλλον – μου τον αντιλαμβάνομαι με την όραση, την ακοή, την άσφρηση, όμως δεν τον “πλαισιώνουμε” με τη συνείδηση»⁵. Από την οπτική αυτή συγγενεύει πολύ περισσότερο με το *Ασημόχορτο ανθίζει* (Εκδ. Κασσιανιώτη, Αθήνα 1992) του Βασίλη Γκουρογιάννη ή το *Ν' ακούω καλά τ' όνομά σου* του Σωτήρη Δημητρίου (Κέδρος, Αθήνα 1993), που αποτυπώνουν την ξενότητα, παρά με την μεζογραφία η οποία μέχρι σήμερα έχει αναδείξει δευτερευόντως το μελονοικό ζήτημα της Θράκης.

Η εντατική προβολή της ειερρότητας και οι δομικές αντιθέσεις: οικείος vs ξένος, φίλος vs εχθρός, εξουσιασμός vs εξουσιαζόμενος, που ορίζουν θεμελιακά το μύθο και σταδιακά ανιμετατί-

4. Για τις διάφορες μορφές του συνόρου στην ελληνική μεζογραφία της δεκαετίας του 1990, βλ. Β. Λαμπρόπουλος, «Μεθοριακή λογοτεχνία και κριτική», στο Α. Σπυροπούλου – Θ. Γαμπούκη (επιμ.), *Σύγχρονη Ελληνική Μεζογραφία. Λιθινές προσανατολισμοί και διασταυρώσεις*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2002, σ. 57-68. Γενικότερα για τη «μεθοριακή λογοτεχνία», βλ. το ειδικό περιοδικό *Literature di Frontiera-Littératures Frontalières*, Bulzoni, Ρώμη, που εκδίδεται από το 1991.

5. J. Kristeva, *Ξένος μέσα στον εαυτό μας*, μτφρ. Β. Πατισογιάννης, Scripta, Αθήνα 2004, σ. 247.

θενται μέσα από το συνεχές μαιχνίδι του φαίνεσθαι και του είναι, προσδίνουν στο μυθιστόρημα ανθρωπολογικό περιεχόμενο. Πολλοί αναγνώστες θα έβλεπαν πολιτικές συνδηλώσεις και αποχρώσεις· ίσως μια ιδεολογική ανάλυση του μειονοτικού προβλήματος της Θράκης με λογοτεχνικό ένδυμα και ενδεχομένως γι' αυτό πιο εύκολα αποδεκτή και κατανοητή. Δεν θα διαφωνούσα με την ύπαρξη πολιτικών προεκτάσεων στο μυθιστόρημα του Αυτίκου, νομίζω όμως ότι προχωρεί πιο βαθιά και φωτίζει την οδυνηρή και ιστορικά πληγωμένη σχέση μουσουλμάνων και χριστιανών στη Θράκη, όπως τόνισα, μέσα από μια καθαρά ανθρωπολογική ματιά. Δηλαδή δεν τον απασχολεί τόσο η ολοκλήρωση των χαρακτήρων και η αιτιολόγηση ή η αληθοφάνεια των πράξεών τους, αλλά οι ήρωες αποτελούν το παράδειγμα για μια συνολική θεώρηση των πολιτισμικών αντιπαραθέσεων στον θρακικό χώρο με όλους τους ορόκεντρους κύκλους τους. Π.χ. ο Αρέτ είναι διπλά αποκλεισμένος, διότι ως Πομάκος πρώτα επιδιώκει την αποδοχή από τους καμπίπους τουρκογενείς κι έπειτα από τη χριστιανική πλειονότητα:

Με την καθηγήτρια δεν ήταν το ίδιο, δεν ένιωθε αυτήν τη σαρκική αναστάτωση. Είχε μπροστά του το κάδρο των ματιών της που έκρυβαν τον κόσμο της. Σου έδινε την εντύπωση μιας ήρεμης θάλασσας, που ποτέ δε θα φουρτούνιαζε. Μόνο η φωνή και τα χέρια της μαρτυρούσαν το πάθος αυτής της γυναίκας. Έβαζε στοίχημα πως έκρυβε μέσα της ένα ηφαιστείο, φλεγόταν από την επιθυμία να κατεβεί στον κρατήρα και να διαπιστώσει αν είχε δίκιο ή όχι.

Με την Ανιφέ το πάθος ήταν παρελθόν, δεν είχε παράπονο μαζί της. Τον έδωσε το πιο πολύτιμο αγαθό, το διαβατήριο να μπει στον κόσμο του κάμπου. Για όλους ήταν ο ξένος, ο Πομάκος, ο άξεστος βουνίσσιος, που ακόμη και τώρα τον αντιμετώπιζαν με επιφύλαξη. Χτες στο προξενείο, ο Νεντίμ άφησε το δηλητήριο του. «Καλοδεχόμαστε τους ορεινούς, αλλά δεν πρέπει να ξεπερνούν την ανοχή μας».

(σ. 217)

Ήδη στην αγγλοαξονική λογοτεχνική κριτική ο όρος «ανθρωπολογικό ή εθνογραφικό μυθιστόρημα» (anthropological/ethno-graphic novel) καλύπτει ανάλογες περιπτώσεις μυθοπλασίας⁶. Ο Anoop Chandola, καθηγητής Ανατολικών Ασιατικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Αριζόνα και μυθιστοριογράφος⁷, εξηγεί ότι «τα εθνογραφικά ή ανθρωπολογικά

6. Ο όρος αναγιά ως εμπίπτει ήδη από το 1964 στο πιο γνωστό ανθρωπολογικό μυθιστόρημα: E. Smith Bowen, *Return to Laughter: An Anthropological Novel*, Anchor Books, Νέα Υόρκη 1964. Το όνομα Elenore Smith Bowen αποτελεί ψευδώνυμο της ανθρωπολόγου Laura Bohannon.

7. Το σημαντικότερο ανθρωπολογικό μυθιστόρημά του είναι το *Discovering Brides*, Writers Club Press-i Universe, 2000.

μυθιοτήματα συνθέτουν ένα καινούργιο είδος, όχι ιδιαίτερα γνωστό. Τέτοιον τύπου μυθιοτήματα περιέχουν μια ανθρώπινη ιστορία που εστιάζει στο έθνος, τον πολιτισμό και το πολιτισμικό περιβάλλον όπως παρατηρείται από έναν έμπειρο συγγραφέα⁸. Συνήθως οι συγγραφείς ανθρωπολογικών μυθιοτημάτων είναι ακαδημαϊκοί ανθρωπολόγοι και το λογοτεχνικό τους έργο χρησιμοποιείται ακόμη και ως μέσο στη διδασκαλία της κοινωνικής/πολιτισμικής ανθρωπολογίας⁹. Πιστεύω πως ο παραπάνω ορισμός ταιριάζει απόλυτα στο *Ο δικός μου Θεός* του Βαγγέλη Αυδίκου που, συμiléκοντας τις ιδιότητες του λαογράφου και του πεζογράφου, ανοίγει έναν πρωτότυπο και γοητευτικό δρόμο στην ελληνική πεζογραφία.

8. Συνέντευξη του Anoop Chandola στο *Anil Aggrawal's Internet Journal of Book Reviews* 1, 2 (Ιούλ.-Δεκέμ. 2002).
9. R. Cramer, «The Anthropological Novel as a Tool for Teaching Cultural Anthropology», *Society for Anthropology in the Community Colleges Annual Meetings*, Σάντα Φε, Νιου Μέξικο 1998.

METAIXMIO
Λογοτεχνία

www.metaixmio.gr

ΜΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

Ο καιρός των χρυσανθέμων

μυθιστόρημα

Το μυθιστόρημα που αναδείχτηκε σε μπεστ σέλερ και ξεπέρασε τα 45.000 αντίτυπα κυκλοφορεί σε ειδική έκδοση με ένθετο CD που περιλαμβάνει 14 αγαπημένα τραγούδια του Μάνου Ελευθερίου.

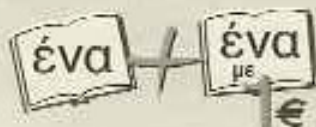

Τα Σκοτεινά Παραμύθια του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη

εισαγωγή - επιλογή διηγημάτων - σχολία: ΣΤΡΑΤΗΣ ΠΑΙΣΧΑΛΗΣ

Δεκαεννιά διηγήματα του Παπαδιαμάντη, από τα πιο αποκαλυπτικά για τον μοντέρνο χαρακτήρα των συγγραφικών του τρόπων, που σφραγίζονται από το μυστήριο, τη μαγεία, την ατμόσφαιρα του τρόμου και του ονείρου.

Αγοράζοντας ένα βιβλίο των εκδόσεων METAIXMIO (εξαιρούνται τα εκπαιδευτικά και τα επιστημονικά βιβλία) μπορείτε να επιλέξετε επιπλέον μόνο με 1 € άλλο ένα λογοτεχνικό, αστυνομικό ή παιδικό βιβλίο.

Πληροφορίες στα βιβλιοπωλεία της περιοχής σας και στο site www.metaixmio.gr